

—
Верховний
Суд

Аналіз
стану здійснення правосуддя
Великою Палатою Верховного Суду
у I півріччі 2022 року

Київ 2022

Зміст

Список скорочень	3
Умовні позначки для юрисдикцій справ і матеріалів	3
1. Загальні обсяги роботи ВП ВС	4
1.1. Перебувало на розгляді	4
1.2. Надходження	5
1.3. Результати розгляду	6
1.4. Залишок	8
2. Здійснення правосуддя ВП ВС у касаційному порядку	9
2.1. Знаходилось на розгляді в касаційному порядку	9
2.2. Надходження та повернення справ у касаційному порядку	11
2.3. Результати касаційного розгляду	13
2.4. Залишок у касаційному порядку	14
3. Здійснення правосуддя ВП ВС в апеляційному порядку та за скаргами на рішення ДП ВРП	15
3.1. Загальні обсяги справ в апеляційному порядку та за скаргами на рішення ДП ВРП	15
3.2. Результати розгляду в апеляційному порядку та за скаргами на рішення ДП ВРП	16
3.3. Залишок апеляційних скарг і справ та за скаргами на рішення ДП ВРП	18
4. Здійснення правосуддя ВП ВС за заявами про перегляд судових рішень за виключними та нововиявленими обставинами	18
Додатки	
Порівняльна аналітична таблиця 1. Загальні показники здійснення правосуддя ВП ВС за порядком звернення та видами справ	20
Порівняльна аналітична таблиця 2. Результати здійснення правосуддя ВП ВС за порядком звернення та видами справ	20

Список скорочень

ЄСПЛ	Європейський суд з прав людини
ВП ВС	Велика Палата Верховного Суду
ВРП	Вища рада правосуддя
ДП	дисциплінарні палати Вищої ради правосуддя
КАС	Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду
КС ВС	касаційні суди у складі Верховного Суду
матеріали	процесуальні звернення, стосовно яких не відкрито провадження
справи	процесуальні звернення, стосовно яких відкрито відповідні провадження (у справі, апеляційне / касаційне, за заявою)
кінцеві рішення	рішення, якими завершено розгляд у ВС

Умовні позначки для юрисдикцій справ і матеріалів

- __^A адміністративної
- __^{АП} про адміністративні правопорушення
- __^Г господарської
- __^К кримінальної
- __^Ц цивільної

1. Загальні обсяги роботи ВП ВС

1.1. Перебувало на розгляді

На розгляді ВП ВС у I півріччі 2022 року перебувало **350** справ і матеріалів з урахуванням нерозглянутих справ і матеріалів на початок досліджуваного періоду. Загальні обсяги справ і матеріалів ВП ВС, що знаходились на розгляді, у досліджуваному періоді на 57 % менші, ніж у I півріччі 2021 року. З них за формами звернень знаходилось на розгляді:

109 – справи в апеляційному та **132** – у касаційному порядку;

28 та **5** заяв про перегляд судових рішень відповідно за виключними та нововиявленими обставинами;

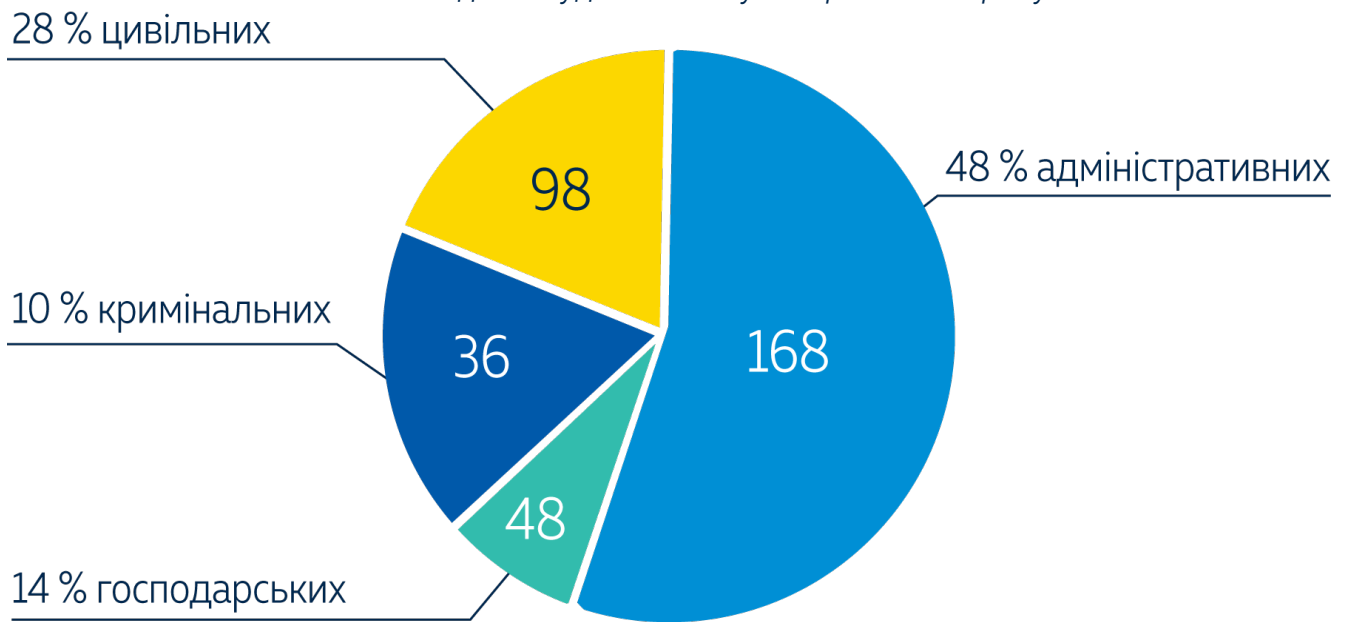
13 – скарги на рішення ВРП (у частині її ДП).

Крім цього, всі інші процесуальні звернення, що перебували на розгляді (**63** проти 129 у I півріччі 2021 року), ВП ВС повернула або відмовила у відкритті провадження, оскільки їх розгляд по суті не передбачений процесуальним законодавством.

Загальна структура обсягів справ і матеріалів, що знаходились на розгляді ВП ВС, зображена на *діаграмі 1*.

Діаграма 1

Структура обсягів справ і матеріалів ВП ВС за видами судочинства у I півріччі 2022 року

Більше половини від загальної кількості справ і матеріалів, що знаходились на розгляді ВП ВС (**228** або 63 %), становили процесуальні звернення, подані в касаційному порядку, за заявами про перегляд рішень за нововиявленими або виключними обставинами та стосовно інших справ і матеріалів, а саме: 97⁴, 48⁷, 46^А, 36^К, та 1^{АП} справи та матеріали. Питома вага цих тотожних звернень, що перебували на розгляді ВП ВС, складається з 43 % цивільної, 21 % господарської, 20 % адміністративної та 16 % кримінальної юрисдикції.

Аналіз стану здійснення правосуддя ВП ВС у I півріччі 2022 року

Порівняно з даними за I півріччя 2021 року в періоді, що аналізується, збільшилась на 6 % питома вага зазначених тотожних форм господарських справ та матеріалів і зменшилась на 11 %, 7 % та 2 % питома вага аналогічних форм справ і матеріалів відповідно за кримінальною, цивільною та адміністративною юрисдикціями.

Крім цього, у порядку адміністративного судочинства на розгляді ВП ВС у I півріччі 2022 року знаходилось **122** апеляційні скарги та скарги на рішення ДП ВРП, які разом склали 35 % від загальних обсягів справ і матеріалів ВП ВС, що на 12 % менше, ніж у I півріччі 2021 року (389).

Таким чином, загалом у порядку адміністративного судочинства у ВП ВС знаходилось **168** справ і матеріалів, що становить майже половину загальної кількості справ і матеріалів. Іншу половину справ і матеріалів складають справи та матеріали господарської, кримінальної, цивільної юрисдикції та про адміністративні правопорушення.

1.2. Надходження

У I півріччі 2022 року до ВП ВС надійшло **156** процесуальних звернень та справ, що у три з половиною рази менше, ніж у I півріччі 2021 року. За суб'єктами звернення та видами судових справ і матеріалів надходження ВП ВС розподілилось таким чином (малюнок 1).

Малюнок 1

Структура надходження справ і матеріалів
безпосередньо від суб'єктів звернення до ВП ВС
у I півріччі 2021 та I півріччі 2022 роках

Упродовж I півріччя 2022 року безпосередньо від суб'єктів звернення надійшло 71 % процесуальних звернень у загальному обсязі надходження ВП ВС, або **111** одиниць, що майже в чотири рази менше, ніж у I півріччі 2021 року. Також надійшло **45** судових справ від КС, що становить 29 % проти 21 % у порівнюваному періоді.

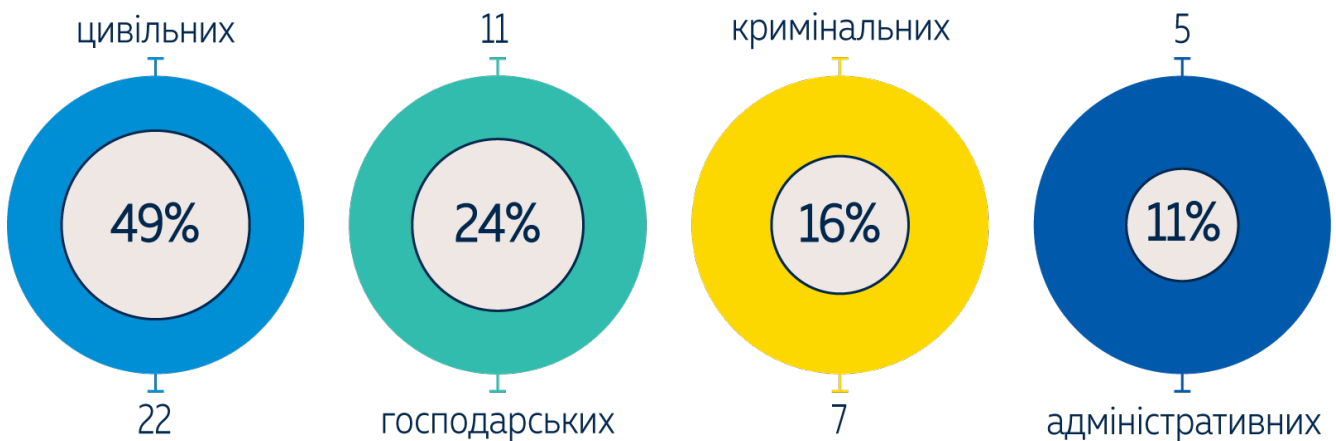
Аналіз стану здійснення правосуддя ВП ВС у I півріччі 2022 року

У періоді, що досліджується, у 7 разів зменшилось надходження заяв про перегляд судових рішень за виключними обставинами, у 5 разів – апеляційних скарг та справ, у половину зменшилось надходження касаційних справ та інших форм звернень. Залишилось незмінним надходження заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами та відсутнє надходження скарг на рішення ДП ВРП.

За юрисдикціями справи та матеріали, що надійшли, розподілились таким чином (діаграма 2).

Діаграма 2

Структура загального надходження справ і матеріалів до ВП ВС за юрисдикціями у I півріччі 2022 року

За юрисдикціями в порівнюваних періодах зменшилась питома вага надходжень процесуальних звернень і справ адміністративного (-10 %) та кримінального (-2 %) судочинства, водночас збільшилась частина надходження процесуальних звернень і справ цивільного (+9%) та господарського (+2 %) судочинства.

1.3. Результати розгляду

У I півріччі 2022 року ВП ВС ухвалено **180** судових рішень, якими завершено розгляд справ і матеріалів, що більш ніж у 3 рази або на 67 % менше, ніж у I півріччі 2021 року (550).

ВП ВС завершила розгляд 46^Ч, 32^А, 26^К, 8^Г справ і матеріалів за зверненнями, тотожними для всіх юрисдикцій¹, а також в адміністративних справах ухвалила в апеляційному порядку та за скаргами ДП ВРП **68** рішення. Порівняно з I півріччям 2021 року у досліджуваному періоді у 4 рази менше ухвалено кінцевих рішень у кримінальних справах і матеріалах, у 3,5 раза менше – у господарських та майже у 2 рази менше – у цивільних.

Загалом в адміністративних справах і матеріалах ВП ВС ухвалила **100** кінцевих рішень, загальна кількість яких суттєво зменшилась порівняно з аналогічним

¹ Процесуальні звернення, подані в касаційному порядку, за заявами про перегляд рішень за нововиявленими або виключними обставинами та стосовно інших справ і матеріалів.

Аналіз стану здійснення правосуддя ВП ВС у I півріччі 2022 року

періодом 2021 року (333), а саме на 70 %, майже у 4 рази зменшились обсяги таких рішень за апеляційними скаргами та за скаргами на рішення ДП ВРП, обсяги рішень стосовно тотожних видів звернень зменшились у 2 рази.

За результатами розгляду справ і матеріалів ВП ВС ухвалила **93** судових рішення по суті вимог, що становить 52 % від загальної кількості кінцевих рішень, а також **87** рішень, якими процесуальні звернення по суті не розглянуто (48 %). У звітному періоді загальні обсяги кінцевих рішень, ухвалених під час вирішення питання про відкриття провадження, зменшились у 3 рази з відповідним зменшенням кількості рішень по суті. Загальний розподіл рішень за результатами розгляду справ і матеріалів наведено на малюнку 2.

Малюнок 2

Розподіл кінцевих рішень, ухвалених ВП ВС у I півріччі 2022 року

Отже, більше половини від загальної кількості кінцевих рішень ВП ВС у I півріччі 2022 року склали рішення, якими вимоги процесуальних звернень вирішені по суті, зокрема у 60⁴ справах за апеляційними скаргами та за скаргами на рішення ДП ВРП, за іншими тотожними в кожній юрисдикції видами звернень 17⁴, 8⁷, 6⁴, 2^К справ. Частина розглянутих справ і матеріалів по суті склали 71 % в адміністративній, 18 % у цивільній, 9 % у господарській та 2 % у кримінальній юрисдикціях.

Частина рішень, якими вимоги задоволені по суті (39), на 26 % менша, ніж частина рішень, якими відмовлено в їх задоволенні (53). За результатами перегляду судових рішень ВП ВС задовольнила вимоги у 20 справах у касаційному порядку, у 14 справах в апеляційному порядку та у 3 справах за скаргами на рішення ВРП (у частині іі ДП), а також на підставі 2 заяв за виключними обставинами.

Іншою частиною рішень процесуальні звернення не розглядалися по суті (87) у зв'язку з поверненням їх суб'єкту звернення, відмовою у відкритті провадження, закриттям провадження, залишенням без розгляду

Аналіз стану здійснення правосуддя ВП ВС у I півріччі 2022 року

або ухваленням іншого рішення. ВП ВС ухвалила ці рішення у 34^А, 28^У, 24^К, та 1^{А/7}справі.

Рішення, якими справи і матеріали не розглянуті по суті, ВП ВС ухвалила стосовно **60** інших процесуальних звернень, **17** заяв про перегляд судових рішень за виключними та **1** заяви за нововиявленими обставинами, **8** апеляційних скарг та в **1** справі за касаційною скаргою.

20 справ у досліджуваному періоді ВП ВС розглянула в судових засіданнях із застосуванням режиму відеоконференції. З них **10** справ – в апеляційному порядку, **2** справи – за скаргами на рішення ДП ВРП та **8** справ – у касаційному порядку.

Таким чином, у I півріччі 2022 року кількість ухвалених судових рішень, якими вимоги процесуальних звернень вирішені по суті, на 7 % більша, ніж кількість рішень, якими процесуальні звернення не розглядалися по суті.

1.4. Залишок

Наприкінці I півріччя 2022 року у ВП ВС нерозглянутими залишились **145** процесуальних звернень та справ, тобто 41 % від загальної кількості справ і матеріалів, які знаходились на розгляді, відтак їх кількість збільшилася на 16 % порівняно з даними за I півріччя 2021 року. Серед нерозглянутих процесуальних звернень ВП ВС 54 % – це справи та матеріали, які розглядаються в касаційному порядку (78 одиниць), та 34 % – в апеляційному (49). Порівняно з I півріччям 2021 року відбулось збільшення частини касаційних справ на 17 % та зменшення апеляційних скарг та справ на 7 %. Також залишились нерозглянутими **6** заяв за виключними обставинами, **5** скарг на рішення ВРП (у частині її ДП), **4** заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами та **3** інших процесуальних звернення. Додаткова візуалізація надана на *діаграмі 3*.

Діаграма 3

Структура залишку нерозглянутих справ і матеріалів ВП ВС за юрисдикціями станом на кінець I півріччя 2022 року

Станом на 1 липня 2022 року залишок нерозглянутих ВП ВС справ і матеріалів становив **62** одиниці адміністративного, **45** цивільного, **30** господарського та **7** кримінального судочинства.

2. Здійснення правосуддя ВП ВС у касаційному порядку

2.1. Знаходилось на розгляді в касаційному порядку

З урахуванням нерозглянутих справ (87) на початок I півріччя 2022 року в провадженні ВП ВС знаходилось 132 справи у касаційному порядку. У I півріччі 2021 року ці дані дорівнювали 186 одиниць, з яких 75 – нерозглянуті справи.

У періоді, що аналізується, на розгляді ВП ВС перебувало 64 цивільних, 46 господарських, 15 адміністративних та 7 кримінальних справ. Найбільшу частину справ у касаційному порядку складають цивільні – 49 % та господарські – 35 %. Частка адміністративних справ досягнула 11 %, а кримінальні становлять 5 %. Порівняно з даними за I півріччя 2021 року питома вага адміністративних справ зросла на 5 % та цивільних на 2 %, а частина господарських та кримінальних справ зменшилась на 3 %.

У I півріччі 2022 року ВП ВС повернула до КС ВС 24 справи в касаційному порядку, що на 49 % менше, ніж у порівнюваному періоді (47).

У загальній кількості повернутих справ спостерігається такий розподіл справ за підставами повернення та юрисдикціями:

22 справи – за відсутності підстав для такої передачі або 9^Г, 6^А, 5^У та 2^К справи;

2 справи – у зв'язку з відсутністю виключної правової проблеми, з яких 1^Г та 1^У;

Порівняно з аналогічними даними за I півріччя 2021 року за всіма підставами повернення кількісні дані зазнали суттєвих змін, а саме зменшення у 5 разів кількості повернутих справ з підстави відсутності виключно правової проблеми та зменшення на 12 % кількості повернутих справ з підстави наявності висновку ВП ВС про відсутність підстав для передачі справи на її розгляд.

У досліджуваному періоді відсутні повернуті до ВП ВС до КС ВС справи з підстав наявності висновку щодо застосування норм права в подібних правовідносинах, викладеного в раніше ухваленому рішенні ВП ВС та коли ВП ВС уже висловила правову позицію щодо юрисдикції спору в подібних правовідносинах.

Серед загальної кількості справ (132), які знаходяться на розгляді ВП ВС у касаційному порядку, перебувало 54 справи з підстави наявності виключної правової проблеми, які становили найбільшу частину. Це на 14 % менше, ніж у I півріччі 2021 року. Із загальної кількості цих справ – 7^К та 6^А, а більшу частину склали справи цивільної (25) та господарської (16) юрисдикцій. У справах із цієї підстави ВП ВС повернула 11 справ у зв'язку з відсутністю виключної правової проблеми та за відсутності інших підстав для передачі справ від КС ВС проти 14 повернутих справ до КС ВС у I півріччі 2021 року.

Також знаходилась на розгляді 41 справа (зокрема, 20^Г та 21^У), пов'язана з необхідністю відступити від висновку колегії, палати, об'єднаної палати іншого касаційного суду ВС, що на 5 % менше, ніж у I півріччі 2021 року.

На розгляді ВП ВС знаходились 16 справ з підстави необхідності відступити від висновку ВП ВС та 13 справ з підстави порушення правил предметної чи суб'єктної

Аналіз стану здійснення правосуддя ВП ВС у I півріччі 2022 року

юрисдикції ВП ВС, із них ВП ВС повернула 4 та 7 справ відповідно через відсутність цих підстав.

Найменші обсяги справ ВП ВС мала у зв'язку з необхідністю відступити від висновку Верховного Суду України – 8 справ (зокрема, 4^ч, 3^А та 1^Г). У випадках необхідності відступити від висновків ВП ВС перебувало більше цивільних (9) та господарських справ (5), а також адміністративні (2) справи.

У загальній кількості справ з відступом від висновку Верховного Суду України в досліджуваному періоді повернуто 1 справу проти 2 у I півріччі 2021 року.

Таким чином, 92 % справ ВП ВС повернула за відсутності підстав для такої передачі, та у 8 % справ – відсутня виключна правова проблема.

У досліджуваному періоді на розгляді ВП ВС у касаційному порядку перебувало найбільше справ за категоріями, представленими на малюнку 3.

Малюнок 3

Загальні обсяги справ у касаційному порядку
за найчисленнішими категоріями у I півріччі 2022 року

За найчисленнішими категоріями за I півріччя 2022 року порівняно з аналогічними даними за I півріччя 2021 року спостерігається зменшення у 3 рази загальної кількості адміністративних справ, що виникають з відносин публічної служби, більш ніж у 2 рази зменшення кількості господарських справ стосовно укладення, зміни, розірвання, виконання договорів (правочинів) та визнання

Аналіз стану здійснення правосуддя ВП ВС у I півріччі 2022 року

їх недійсними, а також зменшення у 2 рази кількості цивільних справ у спорах, що виникають з правочинів, зокрема договорів.

Натомість збільшення спостерігається у кількості цивільних справ у спорах, що виникають із земельних відносин у 4 рази та майже у 2 рази у кількості господарських справ стосовно корпоративних відносин.

За підсумками здійснення правосуддя у I півріччі 2022 року ВП ВС 18 % судових справ (24) повернула до КС ВС, 23 % розглянула (30) та наприкінці періоду має 59 % нерозглянутих справ (78 проти 74 у I півріччі 2021 року) від загального обсягу справ, що знаходились на розгляді.

2.2. Надходження та повернення справ у касаційному порядку

У досліджуваному періоді до ВП ВС передано 45 справ у касаційному порядку проти 111 у I півріччі 2021 року. Структура надходження касаційних скарг у досліджуваному періоді представлена на *діаграмі 4*.

Діаграма 4

Структура надходження справ у касаційному порядку до ВП ВС за юрисдикціями та підставами надходження у I півріччі 2022 року

Як бачимо, майже половина справ, як і в I півріччі 2021 року, – це цивільні справи, майже третина – господарські, 16 % – кримінальні та 11 % – адміністративні.

До ВП ВС у касаційному порядку найбільше передано цивільних та господарських справ, з них повернуто 6 цивільних та 10 господарських справ.

Аналіз стану здійснення правосуддя ВП ВС у I півріччі 2022 року

У меншому обсязі передано до ВП ВС адміністративних та кримінальних справ, з яких повернуто 6 та 2 справи відповідно.

Цивільні справи за касаційними скаргами передавалися здебільшого з підстав необхідності відступити від висновку колегії, палати, об'єднаної палати іншого касаційного суду (7), наявності виключної правової проблеми (6). Крім цього, по 4 справи надійшли у зв'язку з необхідністю відступити від висновку ВП ВС та з підстав порушення правил предметної / суб'єктної юрисдикції. У I півріччі 2021 року першість серед підстав надходження цивільних справ спостерігалась у зв'язку з наявністю виключної правової проблеми (18).

З підстав необхідності відступити від висновку колегії, палати, об'єднаної палати іншого касаційного суду та наявності виключної правової проблеми надійшли 4 та 5 господарських справ відповідно проти 13 та 9 у I півріччі 2021 року. Крім цього, 2 господарські справи надійшли у зв'язку з порушенням правил предметної / суб'єктної юрисдикції.

Загалом розподіл надходження справ у касаційному порядку представлено на гістограмі 1.

Гістограма 1

Розподіл переданих справ у касаційному порядку до ВП ВС за підставами їх надходження та юрисдикціями у I півріччі 2022 року

Порівняно з I півріччям 2021 року в досліджуваному періоді зменшилась кількість справ, переданих у касаційному порядку до ВП ВС за всіма підставами, у середньому на 60 %.

Аналіз стану здійснення правосуддя ВП ВС у I півріччі 2022 року

Таким чином, ВП ВС прийняла до розгляду **45** справ, тобто 41 % від тих, що передавалися КС ВС у I півріччі 2021 року.

2.3. Результати касаційного розгляду

У I півріччі 2022 року ВП ВС ухвалила **30** кінцевих рішень у касаційному порядку, а саме у 17^Ч, 8^Г, 5^А справах.

За результатами розгляду у 67 % випадків судові рішення змінено або скасовано (**20**), а саме у 10^Ч, 6^Г та 4^А справах. Також ВП ВС у 8 справах оскаржувані рішення залишила без змін, тобто у 6^Ч та 2^Г справах і в 1^Ч справі касаційне провадження закрито.

Відсоток рішень, якими оскаржувані рішення змінено або скасовано, у досліджуваному періоді на 57 % менший, ніж у I півріччі 2021 року.

За підставами передачі судових справ на розгляд ВП ВС касаційний перегляд судових рішень відбувся так, як наведено на малюнку 4.

Малюнок 4

Результати касаційного перегляду за підставами надходження справ до ВП ВС у I півріччі 2022 року

Представлені дані показують, що питома вага змінених або скасованих судових рішень у загальній кількості розглянутих справ за кожною з підстав становить від 57 % до 100 %.

У I півріччі 2022 року ВП ВС змінила або скасувала оскаржувані рішення в цивільних справах стосовно спорів, що виникають у спорах про недоговірні зобов'язання (**3**) та господарських справах за спорами щодо укладення, зміни, розірвання, виконання договорів (правочинів) та визнання їх недійсними (**4**).

Аналіз стану здійснення правосуддя ВП ВС у I півріччі 2022 року

Розподіл рішень ВП ВС за наслідками скасування оскаржуваних рішень судів першої та/або апеляційної інстанцій представлено на малюнку 5.

Малюнок 5

Наслідки скасування оскаржуваних рішень у касаційному порядку у I півріччі 2022 року

За даними статистичної звітності, у більшості скасованих ВП ВС ухвалювала нові рішення (9). Питома вага цих рішень від загальної кількості скасованих у I півріччі 2022 року більша на 17 %, ніж у I півріччі 2021 року.

Майже кожне п'яте рішення скасовувалось із закриттям провадження у справі або залишенням процесуального звернення без розгляду (3) проти кожного четвертого у I півріччі 2021 року.

У рівній кількості справ ВП ВС ухвалила рішень з направленням справи на новий розгляд (1) та з направленням справи для продовження розгляду (1).

Без урахування справ, у яких за наслідками скасування судових рішень ВП ВС у касаційному порядку справу направила на новий розгляд або для продовження розгляду, ВП ВС ухвалила 26 остаточних судових рішень, тобто 87 % від загальної кількості кінцевих рішень. Питома вага цих рішень у періоді, що аналізується, зменшилась на 1 % порівняно з аналогічними даними за I півріччя 2021 року.

2.4. Залишок у касаційному порядку

Станом на кінець I півріччя 2022 року ВП ВС не розглянула 78 справ (зокрема, 41⁴, 28⁷, 5^к та 4^А). Порівняно з I півріччям 2021 року обсяги нерозглянутих справ у досліджуваному періоді збільшились на 5 %.

Наприкінці I півріччя 2022 року найбільші обсяги нерозглянутих судових справ розподілились за такими категоріями:

14⁴ справ стосовно спорів, що виникають з правочинів, зокрема договорів;

8⁴ справ у спорах, що виникають із земельних відносин;

5⁷ справи про банкрутство.

4⁷ справ за спорами щодо укладення, зміни, розірвання, виконання договорів (правочинів) та визнання їх недійсними;

Аналіз стану здійснення правосуддя ВП ВС у I півріччі 2022 року

Кількість нерозглянутих справ за іншими категоріями в межах кожної юрисдикції коливається від 1 до 3 одиниць (у 18 категоріях).

За підставами розгляду справ ВП ВС у касаційному порядку найбільше нерозглянутих справ залишилось із підстави *необхідності відступити від висновку колегії, палати, об'єднаної палати та іншого касаційного суду (33)* та *наявності виключної правової проблеми (29)*.

Значно менше нерозглянутих справ залишилось із підстав *необхідності відступити від висновку ВП ВС (10)* або *висновку Верховного Суду України (2)* та у зв'язку з *порушеннями правил предметної чи суб'єктної юрисдикції (4)*.

Таким чином, станом на кінець I півріччя 2022 року 53 % нерозглянутих судових справ належали до цивільних, майже третину з яких склали справи стосовно спорів, що виникають з правочинів, зокрема договорів, та 36 % господарські справи, з них 18 % склали справи про банкрутство.

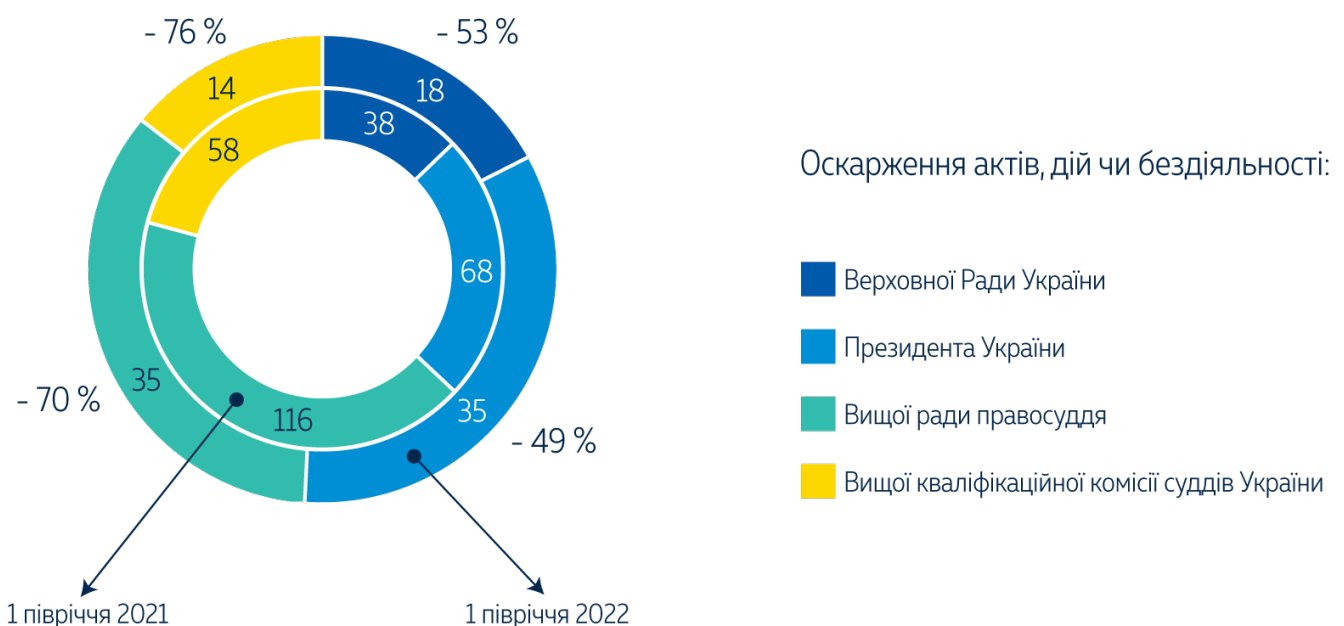
3. Здійснення правосуддя ВП ВС в апеляційному порядку та за скаргами на рішення ДП ВРП

3.1. Загальні обсяги справ в апеляційному порядку та за скаргами на рішення ДП ВРП

У поточному періоді знаходилось на розгляді 109 апеляційних скарг та справ, що на 67 % менше, ніж у I півріччі 2021 року (334). Динаміку змін обсягу апеляційних скарг за основними категоріями в досліджуваних періодах представлено на *діаграмі 5*.

Діаграма 5

Структура справ і матеріалів ВП ВС в апеляційному порядку за основними категоріями у I півріччі 2021 та 2022 років

Відповідно до даних статистичної звітності ВП ВС у досліджуваному періоді обсяги апеляційних скарг, що знаходились на розгляді ВП ВС, знизились у порівнянні з даними за I півріччя 2021 року у справах стосовно оскарження актів, дій чи бездіяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України – на 76 %, ВРП – на 70 %, Верховної Ради України – на 53 %. Також знизилися обсяги апеляційних скарг, що знаходились на розгляді ВП ВС у справах за участю Президента України – на 49 %.

40 % справ за апеляційними скаргами щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності ВРП стосувалися рішень про звільнення судді з посади (14), про відмову у внесенні Президентом України подання про призначення судді на посаду (3) та рішень про притягнення до дисциплінарної відповідальності судді (2).

Серед справ за апеляційними скаргами щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у 9 справах спір стосувався рішень, ухвалених за результатами проведення кваліфікаційного оцінювання та в 1 справі – щодо порушення процедури проведення кваліфікаційного іспиту щодо кандидата на посаду судді.

Також у досліджуваному періоді на розгляді ВП ВС перебувало 13 скарг на рішення ВРП (у частині її ДП), що на 76 % менше, ніж у I півріччі 2021 року.

У досліджуваному періоді до ВП ВС надійшло 36 апеляційних скарг, що на 79 % менше порівняно з I півріччям 2021 року, коли цей показник становив 169 скарг. З них надійшло 30 апеляційних скарг зі спорів щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності таких суб'єктів владних повноважень: Верховної Ради України – 11, Президента України – 9, ВРП² – 8, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України – 2.

Порівняно з аналогічними даними за I півріччя 2021 року обсяги надходження зазначених вище категорій апеляційних скарг зменшилися майже у 5 разів.

3.2. Результати розгляду в апеляційному порядку та за скаргами на рішення ДП ВРП

У I півріччі 2022 року ВП ВС розглянула 60 апеляційних скарг та справ, тобто 55 % від тих, що перебували на розгляді, проти 70 % у I півріччі 2021 року. Серед них не прийнято до розгляду 8 апеляційних скарг та розглянуто по суті 52 справи за апеляційними скаргами.

За результатами розгляду матеріалів в апеляційному порядку ВП ВС 7 апеляційних скарг повернула, по 1 апеляційній скарзі залишила без розгляду та відмовила у відкритті провадження, по 5 – передала до іншого суду та ухвалила нове рішення.

За результатами апеляційного перегляду у 38 справах оскаржувані рішення залишено без змін, тобто 73 % від кількості розглянутих по суті, у 11 справах – скасовано та у 3 справах – змінено, тобто 27 % по суті переглянутих рішень ВП ВС скасувала або змінила.

Також серед кінцевих рішень у справах щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності ВП ВС ухвалила рішення щодо: Президента України – 21, тобто 35 %

² За винятком скарг на рішення ВРП, ухвалених за результатами розгляду скарг на рішення її ДП.

Аналіз стану здійснення правосуддя ВП ВС у I півріччі 2022 року

від загальної кількості кінцевих, ВРП – 15, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України – 11, Верховної Ради України – 10. Питома вага кінцевих рішень від тих, що перебували на розгляді стосовно зазначених суб'єктів оскарження, становила 60 %, 43 %, 79 % та 56 % відповідно.

Таким чином, ВП ВС у цьому півріччі ухвалила кінцевих рішень у справах і матеріалах, що перебували на розгляді, на 74 % менше порівняно з I півріччям 2021 року та майже у 4 рази менше переглянула оскаржуваних судових рішень.

Вимоги апеляційних скарг у періоді, що аналізується, задоволено у 14 випадках, з яких у спорах щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності ВРП – 36 %, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України – 29 %, Президента України – 21 % та Верховної Ради України – 14 %.

У розрізі категорій справ розподіл рішень, якими ВП ВС здійснила апеляційний перегляд, розміщено на *гістограмі 2*.

Гістограма 2

Результати апеляційного перегляду ВП ВС за категоріями справ у I півріччі 2022 року

Упродовж досліджуваного періоду ВП ВС також ухвалила 8 кінцевих рішень за скаргами на рішення ВРП (у частині її ДП), з них 8 розглянула по суті. У 3 справах рішення ДП ВРП скасовано, тобто у 38 % випадках від кількості розглянутих по суті.

За наслідками скасування оскаржуваного рішення в апеляційному порядку ВП ВС ухвалила у 5 справах нові рішення, у тому числі у справах зі спорів щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності – 5, а саме: ВРП (2), Президента України, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Верховної Ради України – по 1.

Також 5 справ направлено для розгляду до іншого суду першої інстанції або для продовження розгляду, у тому числі 2 справи Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, по 1 справі відносно Президента України, ВРП та Верховної Ради України.

3.3. Залишок апеляційних скарг і справ та за скаргами на рішення ДП ВРП

Станом на кінець I півріччя 2022 року у ВП ВС залишились нерозглянутими **49** апеляційних скарг і справ за ними, тобто 45 % від тих, що знаходились на розгляді в апеляційному порядку. Це на 5 % більше, ніж у I півріччі 2021 року. Серед них знаходяться **4** інші справи та справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності:

ВРП – **20** одиниць, що становить 41 % від загального залишку нерозглянутих апеляційних скарг і справ;

Президента України – **14** одиниць (28 %);

Вищої кваліфікаційної комісії суддів України – **3** одиниці (6 %);

Верховної Ради України – **8** одиниць (16 %);

Разом із цим наприкінці досліджуваного періоду ВП ВС не завершено апеляційний перегляд **5** скарг на рішення ВРП (у частині її ДП), що на 80 % менше, ніж наприкінці I півріччя 2021 року. Питома вага нерозглянутих справ і матеріалів наприкінці I півріччя 2022 року від їх загальних обсягів на 7 % менша порівняно з їх частиною станом на кінець I півріччя 2021 року.

4. Здійснення правосуддя ВП ВС за заявами про перегляд судових рішень за виключними та нововиявленими обставинами

У I півріччі 2022 року до ВП ВС надійшло **14** заяв про перегляд судового рішення за виключними обставинами, що на 86 % менше, ніж у I півріччі 2021 року (102). Аналогічна динаміка спостерігається за всіма юрисдикціями.

З урахуванням нерозглянутих заяв на початок I півріччя 2022 року в провадженні ВП ВС перебувало **28** таких заяв³, а саме у 18^К, 6^А, 2^У, 1^Г та 1^{АП} справах. Більшість із цих заяв (**26**) – з підстави встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні даної справи судом (далі – за рішеннями ЄСПЛ).

У досліджуваному періоді ВП ВС розглянула **21** заяву про перегляд судового рішення за виключними обставинами, що у 5 разів менше, ніж у I півріччі 2021 року. За результатами їх розгляду 81 % заяв відмовлено у відкритті провадження або закрито провадження. Оскаржені рішення скасовані у 1^А та 1^У судових справах. У цих справах оскаржувані судові рішення скасовано відповідно до таких рішень ЄСПЛ: «Самсін проти України» в 1 адміністративній справі та «Метьолкіна та інші проти України» в 1 цивільній справі.

Станом на кінець I півріччя 2022 року ВП ВС не розглянула **6** заяв про перегляд судових рішень за виключними обставинами, зокрема: **2** – у кримінальних справах, по **1** – в адміністративній, господарській, цивільній справах та **1** – у справі про адміністративні правопорушення. Питома вага нерозглянутих заяв серед тих, які перебували на розгляді, на 11 % більша, ніж у I півріччі 2021 року.

У I півріччі 2022 року, як і в I півріччі 2021 року, на розгляд до ВП ВС надійшло **4** заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами.

³ У I півріччі 2021 року на розгляді ВП ВС перебувало 86 заяви у кримінальних справах, 11 – в адміністративних, 8 – у цивільних, та 2 – у господарських.

З урахуванням нерозглянутих заяв на розгляді ВП ВС перебувало **5** таких заяв, з них в **1** кримінальній справі відмовлено у відкритті провадження. Загалом ВП ВС за цими заявами ухвалила **1** кінцеве рішення проти 5 з 6, що знаходились на розгляді у I півріччі 2021 року.

При цьому на кінець I півріччя 2022 року нерозглянутими залишилися **4** заяви, зокрема **2** – в адміністративній справі та по **1** в господарській та цивільній, тоді як наприкінці порівнюваного періоду нерозглянутою залишилася **1** заява в адміністративній справі.

Загальні показники здійснення правосуддя ВП ВС за порядком звернення та видами справ

Найменування показника	Перебувало на розгляді (I)		Надійшло на розгляд (II)		Ухвалено кінцевих рішень (III)		Залишок нерозглянутих наприкінці (IV)		
	у I півріччі								
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	
Загальна кількість справ, у тому числі:	820	350	541	156	550	180	202	145	
за порядком звернення									
у касаційному порядку	186	132	111	45	65	30	74	78	
в апеляційному порядку	334	109	169	36	234	60	82	49	
скарги на рішення ВРП (у частині її ДП)	55	13	29	0	27	8	25	5	
заяви про перегляд судових рішень за	<i>виключними обставинами</i>	110	28	102	14	99	21	11	6
	<i>нововиявленими обставинами</i>	6	5	4	4	5	1	1	4
за видами справ									
адміністративних	484	168	276	64	333	100	119	62	
господарських	61	48	34	12	28	8	20	30	
кримінальних	116	36	111	30	107	26	9	7	
цивільних	156	97	119	49	80	46	53	45	

Порівняльна аналітична таблиця 2

Результати здійснення правосуддя ВП ВС за порядком звернення та видами справ

Найменування показника	Ухвалено кінцевих рішень, якими вимоги процесуальних звернень і справ:				Ухвалено кінцевих рішень, якими вимоги задоволені		
	не розглянуто по суті (V)*		розглянуто по суті (VI)**				
	у I півріччі						
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	
Загальна кількість справ, у тому числі:	264	87	286	93	110	39	
у касаційному порядку	1	1	64	29	46	20	
в апеляційному порядку	44	8	190	52	52	14	
скарги на рішення ВРП (у частині її ДП)	2	0	25	8	7	3	
заяви про перегляд судових рішень за	<i>виключними обставинами</i>	93	17	6	4	5	2
	<i>нововиявленими обставинами</i>	4	1	1	0	0	0
адміністративних	101	34	232	66	70	22	
господарських	2	0	26	8	20	6	
кримінальних	104	24	3	2	2	0	
цивільних	55	29	25	17	18	11	

* кінцеві рішення про повернення процесуального звернення, відмову у відкритті провадження, закриття провадження, інший кінцевий результат до відкриття провадження

** кінцеві рішення по суті, якими вимоги задоволено, у задоволенні вимог відмовлено, ухвалено інший результат після відкриття провадження та розгляду по суті